

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

Participation of People in Development of Sufficiency Economy Village, Borngern Sub-District, Lat Lum Kaeo District, Pathum Thani Province

วิยะดา วรรณท้วนิช

คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, wiyada.wa@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง 2) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยแวดล้อม โดยมีประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 367 คน ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.963 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การทดสอบความแตกต่าง ได้แก่ t-test และ F-test ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 28-37 ปี อาชีพรับจ้าง มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และรายได้อยู่ที่ 5,001 – 10,000 บาท ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีในระดับมาก ($\bar{x} = 3.41$, S.D. = 0.267) โดยระดับการมีส่วนร่วมสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 3.60$, S.D. = 0.343) และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คือ อายุ และระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามที่ต่างกันมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยแวดล้อมในด้านบทบาทของเครือข่ายชุมชนที่ต่างกันมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The objective of this research were to 1) study the level of people participation in the development of Sufficiency Economy Village 2) compare the level of people participation in the development of Sufficiency Economy Village classified by personal factors and environmental factors. The sample size were 367 persons. The reliability of the questionnaire was 0.963. The data were analyzed by t-test and F-test. The research of the study revealed that most people were female, age between 28-37 years old, primary education. Level of people's participation in development of Sufficiency Economy Village, Borngern Sub-District, Lat Lum Kaeo District, Pathum Thani Province were at high level ($\bar{x} = 3.41$, S.D. = 0.267). The highest level of participation were participation in operation ($\bar{x} = 3.60$, S.D. = 0.343). The results from testing hypothesis showed that age and education

level different participated in development of sufficiency economy villages with p-value significant difference at the .05 level. The environmental factors in the roles of community networks different to the participation of sufficiency economy village villagers with p-value significant difference at the .05 level.

Keywords : Participation, Sufficiency Economy Village

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงมีพระราชดำรัสและบรมราโชวาทชี้แนะพสกนิกรไทยเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 และเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2541 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแก่คณะบุคคล ต่างๆ ที่เข้าเฝ้าถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันวิสาขบูชาเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต มีสาระสำคัญตอนหนึ่งว่า “การจะเป็นเช่นนั้นไม่สำคัญ สำคัญที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้นหมายความว่า อุ้มชูตัวเองได้ ให้มีความพอเพียงกับตนเอง อันนี้ก็เคยบอกว่าความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัวจะผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอจะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก จึงอาจล้ำสมัย คนอื่นเขาต้องการเศรษฐกิจที่ต้องมีการแลกเปลี่ยน เรียกว่า เศรษฐกิจการค้า ไม่ใช่เศรษฐกิจความพอเพียง”^[1] จากพระราชดำรัสดังกล่าวพอสรุปความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ให้เห็นแนวทางการดำรงชีวิตและ การปฏิบัติตนของคนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐบาล เพื่อการบริหารและพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง

ในปี พ.ศ. 2548 กระทรวงมหาดไทยได้มอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชนร่วมกับกรมการปกครองและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจัดทำโครงการ “การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอยู่เย็นเป็นสุข” โดยมีเป้าประสงค์เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข มีความสามารถในการปรับตัวและนำไปสู่การพึ่งตนเองมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มีบทบาทและร่วมในกระบวนการพัฒนาทุกระดับตามวิถีปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้หลักการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ยึดหลักการทำงานร่วมกัน และหลักการเรียนรู้จากการปฏิบัติ”^[2] ดังนั้นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ คือ ปραกฏการณ์ที่เป็นรูปธรรมของการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน โดยการประชาสัมพันธ์ ถ่ายทอดความรู้ผ่านทางแกนนำ เพื่อนำมาปรับใช้เป็นแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านในระดับต่าง ๆ จนบรรลุผลสัมฤทธิ์ผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน โดยผู้วิจัยให้ความสนใจที่จะศึกษาที่ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ในชุมชนนี้เป็นพื้นที่ปลูกข้าว แต่ก็มีโรงงานผลิตยางรถยนต์ และอุตสาหกรรมอื่น ๆ ทั้งในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียงที่ประชาชนเดินทางไปทำงานทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่และมีอาชีพที่หลากหลาย ประชาชนมีความแตกต่างกัน คือมีทั้งประชาชนดั้งเดิมที่มีอาชีพทำนา และมีประชาชนที่เข้ามาซื้อที่ปลูกบ้านพักอาศัยและเดินทางไปทำงานนอกพื้นที่ จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยแวดล้อม

สมมติฐานในการวิจัย

1. ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีปัจจัยแวดล้อมแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน

ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการศึกษา ดังนี้

1) แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนและการพัฒนาชุมชน เป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับการทำความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชน ลักษณะของชุมชน ปัญหาของชุมชน จากสนธยา พลศรี (2547) ^[3] และกระบวนการพัฒนาชุมชน การพัฒนาชุมชนอย่างมีส่วนร่วม จากสัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2541) ^[4] และ ^[5] ทะนงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ, บุญศรี แก้วคาศรี, โกวิท พวงงาม และปรีดี โชติช่วง (2534) เนื่องจากชุมชนเป็นทั้งกลุ่มคน และพื้นที่เป้าหมายของการพัฒนาชุมชน การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนจึงมีความสำคัญและต้องมีการศึกษาควบคู่ไปกับการพัฒนาชุมชน

2) แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งว่าด้วยเรื่องของความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และการมีความรู้ ควบคู่กับการมีคุณธรรม จากสุเมธ ตันติเวชกุล (2544) ^[6] และ แนวคิดการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากสุเมธ ตันติเวชกุล (2549) ^[7]

3) แนวคิดการมีส่วนร่วม เป็นแนวคิดที่นำมาใช้พิจารณาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ประเภทการมีส่วนร่วม ระดับการมีส่วนร่วม จากสุเมธ ทรายแก้ว (2536) ^[8] และ Cohen. J., M. & Uphoff, N. T., (1977) ^[10] และศึกษากระบวนการในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จากกรมการพัฒนาชุมชน สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็ง (2555) ^[10]

4) โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ของกรมการพัฒนาชุมชน สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็ง (2555) ^[10] ซึ่งเป็นภารกิจของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยที่มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ โดยบูรณาการการทำงานร่วมกันในทุกกรมและรัฐวิสาหกิจ โดยเฉพาะกรมการปกครอง และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จากภารกิจของกรมฯ และภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงมหาดไทย กรมฯ จึงได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาขยายผลในกระบวนการทำงาน โดยดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงด้วยเกณฑ์ประเมิน 6 ด้าน คือ ลดรายจ่าย (ทำสวนครัว ปลูกดอกบวบ) เพิ่มรายได้ (มีอาชีพ ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม) ประหยัด (มีการออม มี

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต) การเรียนรู้ (สืบทอดภูมิปัญญา มีการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง) อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ใช้วัสดุคิบบนชุมชนประกอบอาชีพ ปลูกต้นไม้) เอื้ออารีต่อกัน (ช่วยเหลือคนจน รู้จัก สามัคคี) และต่อมาได้ขยายผลการดำเนินงานสู่ความยั่งยืน โดยทำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นต้นแบบมีศักยภาพ 4 ด้าน 23 ตำบล

5) ข้อมูลหมู่บ้าน ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ^[11]

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ คือ จากแบบสอบถามที่ถามจากประชาชนโดยตรง และจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เช่น แนวคิด ทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนและการพัฒนาชุมชน โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ตลอดจนข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เป็นต้น ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จำนวน 7 หมู่บ้าน มีประชากรที่มีสิทธิทั้งสิ้น 4,419 คน ^[12]

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จำนวน 367 คน ซึ่งได้มาจากการคำนวณด้วยสูตรสำเร็จแบบทราบจำนวนประชากรของ ทาโร ยามาเน่^[13] ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ใช้วิธีการคัดเลือกโดยการสุ่มแบบง่าย โดยวิธีการจับฉลาก ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.963 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสถิติเชิงพรรณนา หาความถี่ ค่าเฉลี่ย และสถิติอ้างอิง โดยใช้การทดสอบความแตกต่าง ได้แก่ t-test และ F-test หากพบความแตกต่างรายคู่จะทดสอบด้วยวิธี LSD

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.40 ช่วงอายุ 28-37 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.20 รองลงมาคือช่วงอายุ 38-47 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.80 มีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 51.50 รองลงมาคือเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 41.70 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 72.50 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 21.30 และมีช่วงรายได้อยู่ที่ 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.60 รองลงมาคือช่วงรายได้ไม่น้อยกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.00

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ภาพรวมมีการมีส่วนร่วมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.41, S.D. = 0.267$) โดยมีรายละเอียดดังตารางที่

ตารางที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

การมีส่วนร่วมในด้าน	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	แปลผล
การตัดสินใจ	3.32	0.37	ระดับปานกลาง
การปฏิบัติงาน	3.60	0.34	ระดับมาก
การรับผลประโยชน์	3.48	0.37	ระดับมาก
การประเมินผล	3.14	0.48	ระดับปานกลาง
ภาพรวม	3.41	0.27	ระดับมาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$, S.D. = 0.343) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยด้านที่มีระดับการมีส่วนร่วมสูงที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$, S.D. = 0.343) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในด้านการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.48$, S.D. = 0.365)

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน ซึ่งปัจจัยส่วนบุคคลเพศ จะใช้การทดสอบด้วย t-test ส่วนตัวแปรอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ จะใช้การทดสอบ F-test รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การทดสอบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านส่วนเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การมีส่วนร่วม ในด้าน	ปัจจัยส่วนบุคคล				
	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	รายได้
การตัดสินใจ	t = 1.18 (P-value = 0.23)	F = 3.02* (P-value = 0.02)	F = 6.05** (P-value = 0.00)	F = 1.69 (P-value = 0.15)	F = 2.91* (P-value = 0.02)
การปฏิบัติงาน	t = 1.24 (P-value = 0.22)	F = 5.53** (P-value = 0.00)	F = 2.78* (P-value = 0.04)	F = 3.22* (P-value = 0.01)	F = 3.29* (P-value = 0.01)
การรับ ผลประโยชน์	t = 0.11 (P-value = 0.91)	F = 3.29* (P-value = 0.01)	F = 6.86** (P-value = 0.00)	F = 3.86** (P-value = 0.00)	F = 1.78 (P-value = 0.13)
การประเมินผล	t = 1.24 (P-value = 0.22)	F = 0.80 (P-value = 0.53)	F = 0.34 (P-value = 0.80)	2.32 (P-value = 0.06)	F = 2.40 (P-value = 0.05)
ภาพรวม	t = 0.56 (P-value = 0.57)	F = 2.64* (P-value = 0.03)	2.88* (P-value = 0.04)	F = 1.98 (P-value = 0.10)	F = 2.36 (P-value = 0.05)

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล คือ อายุ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ประชาชนที่มีปัจจัยแวดล้อมที่แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน ปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การทดสอบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านส่วนเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามปัจจัยแวดล้อม

การมีส่วนร่วมในด้าน	ปัจจัยแวดล้อมในด้าน	
	บทบาทของผู้นำชุมชน	บทบาทของเครือข่ายชุมชน
การตัดสินใจ	F = 0.54 (P-value = 0.58)	F = 1.28 (P-value = 0.28)
การปฏิบัติงาน	F = 0.78 (P-value = 0.46)	F = 3.24* (P-value = 0.04)
การรับผลประโยชน์	F = 0.29 (P-value = 0.75)	F = 0.33 (P-value = 0.72)
การประเมินผล	F = 1.57 (P-value = 0.21)	F = 2.16 (P-value = 0.12)
ภาพรวม	F = 0.21 (P-value = 0.81)	F = 0.46 (P-value = 0.63)

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนที่มีปัจจัยแวดล้อมในด้านบทบาทของเครือข่ายชุมชนที่แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน ในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีนั้น พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.41$, S.D. = 0.267) และเมื่อพิจารณาใน

รายด้าน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติการ และในด้านการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$, S.D. = 0.343 และ $\bar{x} = 3.48$, S.D. = 0.365 ตามลำดับ) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จงดี โพธิ์สัดดี (2556, 48) ^[14] ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ของอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$, $\bar{x} = 3.88$ ตามลำดับ) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริอร นิยมเดช (2556, 91) ^[15] ที่ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบปี 2555 บ้านหนองอ้อ หมู่ 3 ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบปี 2555 บ้านหนองอ้อ หมู่ 3 ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.14$) และในรายด้านพบว่า ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการร่วมปฏิบัติตามกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.19$, $\bar{x} = 3.10$ ตามลำดับ) สาเหตุ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมที่อยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีการสร้างความเข้าใจในการดำเนินโครงการให้กับประชาชนได้เห็นถึงประโยชน์ในการเข้าร่วมในโครงการต่อตนเอง ครอบครัวและชุมชน ซึ่งประชาชนในหมู่บ้านเกิดความภูมิใจที่ได้ทำประโยชน์ให้กับชุมชนและมีการทำแบบประเมินผลการดำเนินงานของโครงการเพื่อให้ทราบถึงผลความสำเร็จของโครงการด้วย

ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล คือ อายุ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิญญู ทองบพิตร (2560, 77) ^[16] ที่ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม แตกต่างกัน ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอายุและระดับการศึกษาของประชาชนในหมู่บ้านที่มีความแตกต่างกันนั้นทำให้เกิดการตระหนักถึงระดับการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีปัจจัยแวดล้อมในด้านบทบาทของเครือข่ายชุมชนที่แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีแตกต่างกันในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร) (2556, 136) ^[17] ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่าการเข้าร่วมกลุ่มในชุมชนต่างถิ่นต่างถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวม และทั้ง 4 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า ประชาชนที่มีการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมต่างๆในชุมชน หรือการมีเครือข่ายการรวมกลุ่มภายในชุมชน จะเป็นการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือ

สมาชิกในกลุ่มมีการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระหว่างภายในกลุ่มที่ตนเข้าร่วมและนอกกลุ่มด้วย จึงทำให้เกิดเครือข่ายการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ค้นพบจากการวิจัย คือ หากต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีอิสระในการมีส่วนร่วมในแต่ละด้าน และควรมีชาวบ้านเข้าเป็นตัวแทนในการประชาคม และเป็นกรรมการร่วมในการตรวจสอบโครงการต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป คือ ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดกระบวนการการมีส่วนร่วมของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนส่งเสริมกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นกับระบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.). (มปป.). *พระราชดำรัส พระราชทานแก่บุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต วันศุกร์ที่ 4 ธันวาคม 2541*. สืบค้นจาก <http://km.rdpb.go.th/Knowledge/View/73>
- [2] กรมการพัฒนาชุมชน. (2554). *คู่มือการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ*. กรุงเทพฯ: สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
- [3] สนธยา พลศรี. (2547). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- [4] สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2541). *การพัฒนาชุมชนแบบจัดการ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [5] ทะนงศักดิ์ คุ่มใจน้ำ, บุญศรี แก้วกาศรี, โกวิท พวงงาม และปรีดี โชติช่วง. (2534). *การพัฒนาชุมชนเชิงปฏิบัติการ*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- [6] สุเมธ ดันดิเวชกุล (2544). "เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ" ใน *ใต้เบื้องพระยุคลบาท*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ครั้งที่ 6 สำนักพิมพ์มติชน พฤษภาคม 2544 หน้า 284-291.
- [7] สุเมธ ดันดิเวชกุล. (2549). *เศรษฐกิจพอเพียง*. จาก <http://www.google.co.th/search?hl=th&source=hp&q>.
- [8] สุเมธ ทรายแก้ว. (2536). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณี โครงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [9] Cohen, J., M. & Uphoff, N. T., (1977). *Rural Development Participation: Concept and measures for project dep-value n, implementation and evaluation*. New York: Cornell University.
- [10] กรมการพัฒนาชุมชน สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็ง. (2555). *คู่มือการดำเนินงาน โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ*. กรุงเทพฯ: บริษัท เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พัลลิเคชั่น จำกัด.
- [11] เว็บไซต์องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี สืบค้นจาก <http://www.borngern.go.th/contact.php>

- [12] สำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย สืบค้นจาก www.bora.dopa.go.th.
- [13] Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York: Harper and Row.
- [14] จงดี โปธิ์สลัด . (2558). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ต้นแบบของอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- [15] สิริอร นิยมเดช. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบปี 2555 บ้านหนองอ้อ หมู่ 3 ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี*. ปัญหาพิเศษ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน. วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [16] วิษณุ ทองบพิตร. (2560). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- [17] พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร). (2556). *ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.